

Cercetările arheologice și multidisciplinare de la Ciuperceni-TurnuMăgurele Jud. Teleorman

În campania anului 1979 la Ciuperceni, județul Teleorman, s-au continuat cercetările multidisciplinare¹ din punctele Carieră, Vii I și Vii II². S-a insistat asupra problemelor de stratigrafie și încadrare geologică a întregii coloane stratigrafice, precum și asupra problemelor de pedologie și microplastia solurilor.

Carieră. Pentru a se putea recolta probele pentru studiile sus menționate a fost nevoie de lucrări de degajare pe sectoare a profilelor principale, în vederea corelării lor deoarece nu se putea realiza o coloană stratigrafică continuă într-un singur loc. Astfel s-a săpat cu o draglină, sub malul înalt din buza carierei, o secțiune pînă la al doilea ciclu de sedimentare a prundișului. Profilul a fost terasat manual în trepte pentru a se putea studia de pedologi și geologi. S-a extins apoi în carieră secțiunea I pînă acolo unde depozitul intră sub cimentarea naturală (placa de prundiș) adîncindu-se pînă la stratul de cretă. S-a săpat apoi cu draglina o secțiune intermediară pe aceeași direcție care să dea posibilitatea urmăririi succesiunii depunerilor.

Pentru obținerea de date microstratigrafice și recuperarea întregului material micropaleontologic și arheologic s-au executat două secțiuni în suprafață de 10 m². Din acestea numai 3 m² au fost săpați pînă la stratul de cretă. Săparea s-a făcut cu șpaclul și cuțitul, iar materialul rezultat a fost cernut în întregime, spălat și triat. În această secțiune s-a practicat și o sondare de 1×1 m în stratul de cretă pînă la adîncimea de 0,75 m pentru a i se cunoaște textura, structura și pentru recoltarea de probe pentru analize micropaleontologice și polinice.

În urma acestor lucrări s-a obținut un profil cumulativ care prezintă următoarea succesiune: deasupra solului de calcar se află o argilă verzuie (aproximativ 20 cm, gro-

sime) suprapusă de un depozit constituit în principal din silexuri mai mult sau mai puțin rulate și nisipuri, depuse în două cicluri (grosime aproximativ 2,10 m) care din cauza intercalărilor de argilă prezintă un aspect vărgat. Acest ciclu se încheie printr-o depunere de argilă care nu acoperă toată suprafața depozitului cu silexuri (grosime aproximativ 10 cm). Urmează un strat cu depuneri de prundișuri și apoi nisipuri. Cel dintîi este alcătuit din prundișuri de compoziție variată consolidat în bază cu carbonați de calciu avînd aspectul unei plăci. Dimensiunile pietrișurilor scad spre suprafață. Ciclul al doilea de sedimentare este alcătuit din nisipuri care în partea superioară sînt foarte fine (prăfoase) (grosime aproximativ 6 m). Acest ciclu de sedimentare se încheie printr-o alternanță de nisipuri și argile în depuneri subțiri (între 5 și 15 cm grosime). Peste stratul cu prundișuri și nisipuri se află cuvertura de loess, care cunoaște și ea două cicluri mai mari în care se înscriu o serie de episoade (circa 4—6 m). În ciclul inferior în bază se constată un procent mare de nisip uneori de granulație medie. Pe măsură ce depozitul crește devine mai fin iar proporția de material loessoid crește. În ciclul superior predomină materialul loessoid. În ambele cicluri sînt acumulări de carbonați de calciu sub formă de păpuși.

Din toate depunerile s-au recoltat probe ce urmează a fi analizate în laboratoarele de specialitate. Aceste probe pentru unele din sedimente au doar caracter informativ, urmînd ca în campaniile viitoare, după această primă investigație prospectivă, să fie studiate mai în amănunt.

Semnalăm că prin săpăturile din anul acesta s-au pus în evidență pentru prima dată, la zi sau aproape la zi, în Cîmpia Română faciesul de depozite cretoase ale

Fig. 1. Ciuperceni. Vedere generală a rezervației arheologice și paleontologice de la „Carieră”.

senonianului superior (maastrichtian, cunoscut pînă acum în țara noastră numai în Dobrogea de S pe valea Carasu). Ele sînt însă prezentate la zi — vis à vis pe malul drept al Dunării în Bulgaria³.

Cercetările paleontologice întreprinse în depozitul din bază cu silexuri au dus la descoperirea a două asociații de mamifere care definesc o succesiune de două faze climatice (corespunzătoare celor două cicluri sedimentare) aparținînd pliocenului superior. Aceste forme însumează 25 de specii și cuprind printre altele *Dicerorhinus* cf. *Megarhinus* (de Christol) marele rinocer de climă caldă, cervide primitive din subfamilia Muntjacinelor, *Castoride* arhaice (? *Trogontherium minus* Newton), strămoși ai orbetelui (*Pliosplax macovei* Simionescu) și cîteva specii noi pentru fauna României ca *Mimomis Sthelini* Kormoš, rozător de climă caldă și relativ uscată, *Ochotonoides csarnotanus* Krezoi, un iepure fluierător populînd spații deschise, găsit pînă în prezent numai în bazinul mijlociu al Dunării (Csarmota — Ungaria) și în bazinul inferior (Ciuperceni

România), *Pliopentalagus* sp., un iepure arhaic cu smalt foarte cutat etc. Ca specie nouă pentru istoria faunistică a continentului menționăm *Desmana*, specie ce populează pădurile mlăștinoase, cu viață semiacvatică.

Documentația paleontologică, pe care o avem pînă în prezent, arată că nivelul cu instrumente primitive s-a constituit sub un climat cald și ușor arid (cu tendințe de continentalizare), cînd a putut exista în zonă o ambianță cu savano-stepă pe malurile lacului din bazinul Dacic.

În depozitul loessoid remaniat care acoperă în partea de S depozitul de silex (în zona denudată pînă la terasările antropogene) s-a identificat *Microtus gregalis* Pallas — soarece de climă rece și uscată, *Cricetus cricetus* L și *Cricetus migratorius* Pallas specii de hîrciogi, *Citellus* sp — popîndăul, care pot să fi ajuns aici din stratul de loess care include și o fază rece a ultimei glaciațiuni. Ele constituie o noutate pentru Cîmpia Română atestînd un climat continental rece, de stepă mai mult sau mai puțin aridă.

Fig. 2. Ciuperceni. 1 stațiunea paleolitică VII/1, aspect din timpul prelevării probelor pentru studiul de microplastie a solurilor ; 2 vedere generală din timpul săpăturilor.

S-au descoperit și o serie de nevertebrate fosile, foraminiferi, spongieri mari, celentere, viermi tubiculari, gasteropode, scafopode, lamelibranchiate, cefalopode, brizoare, brachipode, echinoderme, dar cărora le amintim doar familia din lipsă de spațiu.

Materialul arheologic rezultat provine din partea superioară a celui de-al doilea ciclu de sedimentare a stratului cu silex. Este caracterizat printr-o prelucrare sumară, prin retușare tipică a unor așchii sau bolovani spartși natural. Încercări mai puțin reușite se află și în partea inferioară a acestui ciclu.

Tipologic ele se încadrează în seria cea mai veche găsită (după bibliografia pe care o avem) la Oldoway și anume Bed I⁴.

Vii I. Deoarece în anii precedenți din cauza lipsei de mână de lucru suficientă nu am putut adînci secțiunile pînă la stratul cu prundișuri și nisipuri, pentru a putea corela depozitele de aici cu cele din carieră, în anul acesta s-a săpat cu draglina sub mal în dreptul secțiunii I. S-a procedat apoi la o săpare în trepte, manuală, prin lărgirea secțiunii I din anii precedenți, a întregului profil. S-a urmărit dacă în depunerile necercetate se

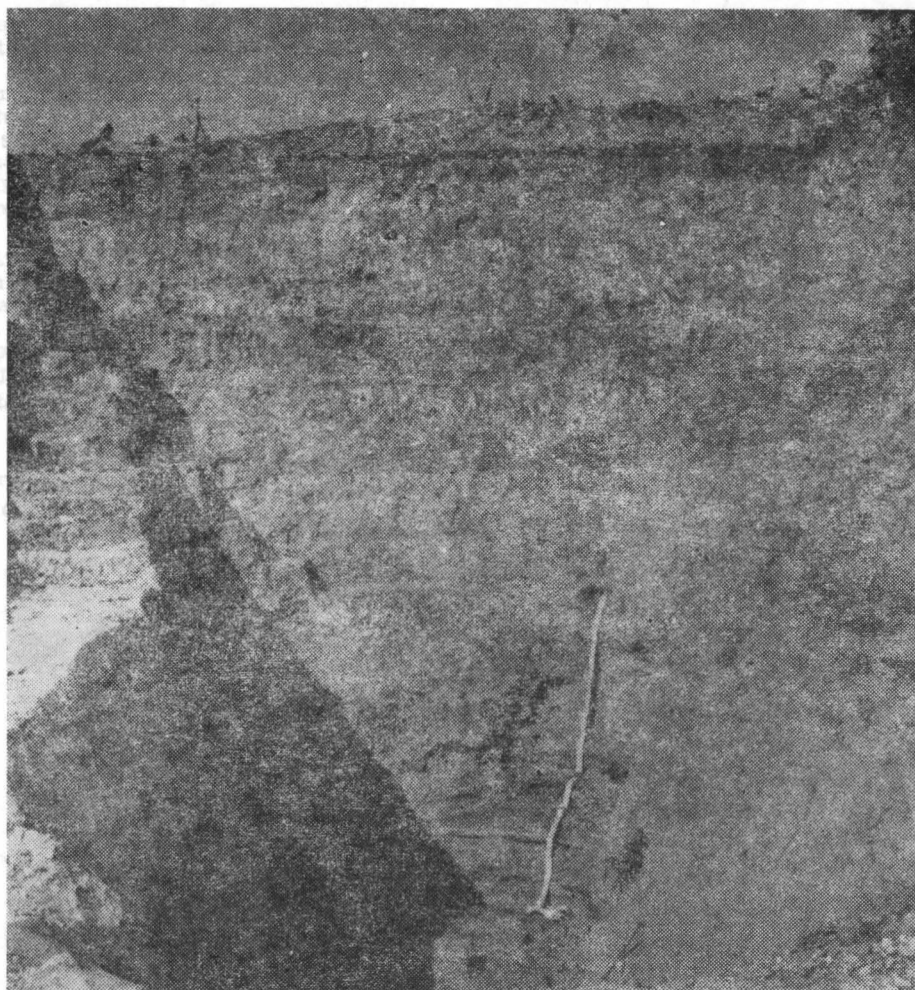

Fig. 3. Ciuperceni. Vedere generală a profilului din punctul VII I.

află dovezi de locuire paleolitică și realizarea unui profil necontaminat pentru studiul pedologic și recoltarea de probe pentru analize granulometrice, chimice etc.

Dovezi de locuire paleolitice mai jos decât cele găsite în anii precedenți nu au apărut, dar s-au identificat în stratul de loessuri, patru momente de încălzire și patru momente de răcire a climatului. Urmele de locuire paleolitică aparținând faciesului specific Cîmpiei Române a aurignacianului încep să fie prezente din cel de-al treilea moment de răcire a climatului. S-au recoltat probe pentru analizele arătate și pentru C 14 al căror rezultat îl așteptăm cu nerăbdare.

Vii II. La Vii II s-a lucrat doar în secțiunea IV care a fost creată cu scopul de a vedea care este situația stratigrafică spre poalele dealului. S-a constatat că aici a avut loc un proces de acumulare de pantă cu depuneri mai noi în care materialul paleolitic este prezent pe toată profunzimea profilului

săpat, chiar și în orizonturile superioare unde se află amestecat cu materiale din secolele XVIII—XIX. La bază se află în poziție stratigrafică normală. Inventarul recoltat aparține faciesului aurignacianului prezent pe pantă și la Vii I. De aici nu s-au recoltat probe.

Cercetările ce au loc la Ciuperceni împreună cu analizele ce vor fi executate credem că vor fi de natură să dovedească caracterul de profil de referință pentru arheologia, geologia și paleontologia Cîmpiei Române, pentru evoluția plio-pleistocenului din țara noastră și din această parte a Europei⁵.

NOTE

¹ Analizele de polen pentru straturile din carieră sînt în curs de efectuare de către Ștefana Roman și C. Antonescu, iar cele din loessuri de către M. Cărciumaru. Pentru problemele de geocronologie au mai fost consultați prof. Traian Naum și P. Coteț. Pentru fauna neozoică I. Andreescu.

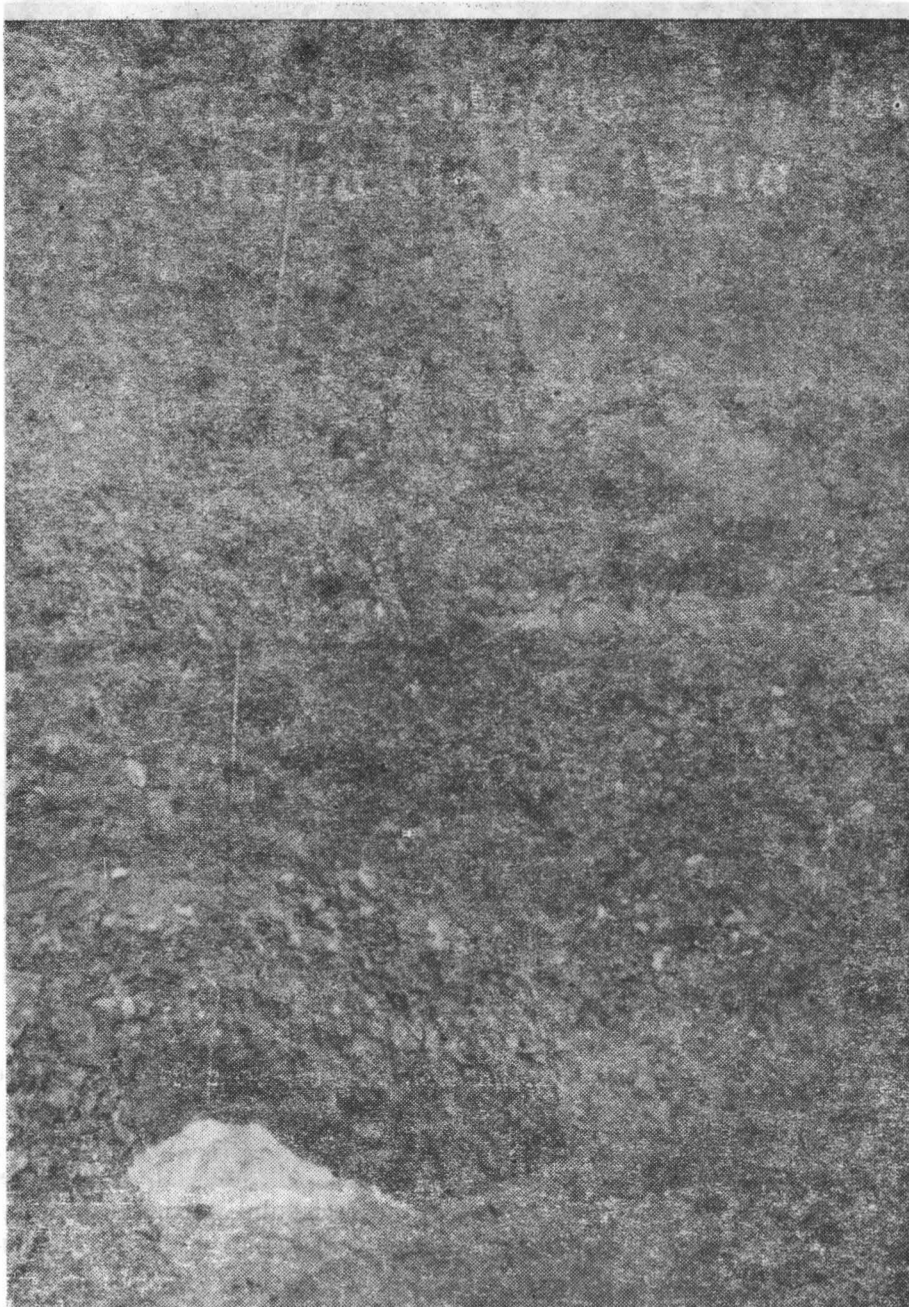

Fig. 4. Ciuperceni. Profilul secțiunii din punctul „Carieră”.

² V. Boroneanț, I. Vlad, *Raport preliminar privind cercetările arheologice și multidisciplinare de la Ciuperceni (jud. Teleorman, campania 1978)*.

³ E. Prisnea, *Analele Româno-Sovietice, Seria geologie-geografie*, 1962, 2.

⁴ *Origines de l'homme* — catalogul expoziției „Musée de l'homme”, Paris, 1976, p. 100.

⁵ Aducem mulțumiri din partea întregului colectiv conducerii de partid și de stat din județul Teleorman, precum și Comitetului de cultură și educație socialistă a județului, Comitetului Executiv al Consiliului Popular din municipiul Turnu Măgurele și comunei Ciuperceni pentru ajutorul dat în acest an, în special pentru utilajul pus la dispoziție în vederea dezvelirii profilelor necesare studiului.

RAPPORT SUR LES RECHERCHES ARCHÉOLOGIQUES ET MULTIDISCIPLINAIRES DE CIUPERCENI — TURNU MĂGURELE, DÉP. DE TELEORMAN

RÉSUMÉ

À Ciuperceni, dans le département de Teleorman on a continué les fouilles archéologiques de sauvetage dans les points Carieră, Vii I et II. Cette année — ici on a mis l'accent sur la récolte des épreuves pour les disciplines auxiliaires ainsi que sur une fouille attentive qui vise la microstratigraphie.

Au point Cariera on a tracé une section de 3 m² en employant uniquement le couteau et le riflard, et le matériel obtenu a été tamisé, lavé et trié. À côté du matériel archéologique appartenant à la Culture de gravier une faune intéressante est apparue. Dans le niveau inférieur on remarque quelques nouvelles espèces: *Mimomys Stehlini* Kormos, *Ochotonoides csarnotanus* Krezoi, *Pliapentalagus* ainsi qu'une espèce de *Desmana*, toute nouvelle pour l'Europe.

On a effectué aussi des travaux plus amples d'aménagement des profils, pour obtenir un „profil cumulatif“. Dans le point VII I on a dégagé le profil et on a fait une vérification stratigraphique pour l'étude pédoclimatique, en insistant sur la microstratigraphie et la microplastie des sols.

On a récolté des épreuves pour des datations C14. Dans le point, „VII II“ on a organisé des travaux qui ont contribué à l'enrichissement de l'inventaire archéologique concernant l'Aurignacien. D'autres données qui modifient les hypothèses

émises en 1978 n'ont pas encore apparus. Nous remarquons la mise en évidence pour la première fois dans la Roumanie des calcars sénoniens (*Maestrichtian*), ainsi que l'identification dans des remaniments postcuaternaires de *Microtis gregalis*, *Pallas*, *Cricetus cricetus* L., *Cricetus migratorius* et *Citellus* sp.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. Ciuperceni. Vue générale de la réserve archéologique et paléontologique de la station „Carieră“.

Fig. 2. Ciuperceni 1 station paléolithique „VII I“ aspect pris durant la prélèvement des échantillons pour l'étude de microplastie des sols; 2 vue générale des fouilles.

Fig. 3. Ciuperceni. Vue générale du profil de la station „VII I“.

Fig. 4. Ciuperceni. Profil de la section de la station „Carieră“.